

Internetconsultatie wetsvoorstel Wet op het Lerarenregister

Reactie College van Bestuur Lucas Onderwijs, Den Haag

De kern van het wetsvoorstel verdient ondersteuning. Hoewel zowel op het niveau van het bestuur als van de schoolleiders, schoolteams en leraren al veel belang wordt gehecht aan het onderhoud van de bekwaamheid, is het een goede zaak om ook de verantwoordelijkheid daarvoor van de individuele leraar tot uitdrukking te brengen en te verankeren. Naast sturing en verantwoording in de lijn werkgever-werknemer ontstaat een publieke verantwoordingsrelatie van leraren die goed is voor het bij het ouders, leerlingen en het publiek levende beeld van het onderwijs, scholen en leraren.

Om deze goede kern wordt in het wetsvoorstel echter een taaie schil gelegd. Waar het in eerste aanleg de beroepsgroep zou zijn die de verantwoordelijkheid zou nemen voor de registratie, worden nu ook de werkgevers en het ministerie betrokken. Wij zijn niet gerust op de administratieve lastendruk en de kosten van die betrokkenheid. Het lerarenregister moet uit deze sfeer worden gehouden, zodat het beeld van het register als hulpmiddel bij de professionele ontwikkeling niet wordt vertroebeld.

Belangrijker nog vinden wij dat onduidelijkheid wordt weggenomen over de afbakening tussen de instructiebevoegdheid van de werkgever ten opzichte van de erkende professionaliteit van de werknemer. Ook bepleiten wij verheldering - al in het wetsvoorstel - over de wijze waarop het bevoegd gezag kan beschikken over de gegevens over individuele professionalisering die de leraar eerder via het bekwaamheidsdossier aan het bevoegd gezag ter beschikking stelde. Zonder nadere regeling wordt de leraar genoodzaakt om twee registraties te voeren van zijn activiteiten op het gebied van bekwaamheidsonderhoud, namelijk één in het register en één op de school om invulling te kunnen geven aan de dialoog over professionalisering tussen werkgever en werknemer. In die situatie is uiteraard ook geen sprake van het daadwerkelijk vervallen van het bekwaamheidsdossier op schoolniveau.

Hieronder gaan wij op enkele aspecten nader in.

Het proces van professionele zeggenschap

1. De invoering van een lerarenberaad betekent in veel gevallen een extra overlegvorm. Wij voorzien hierdoor extra belasting in tijd, zowel van leraren als van management en bestuur, waarbij ook meespeelt dat voor de afstemming met de bestaande medezeggenschapsregelingen in het wetsvoorstel geen voorzieningen zijn getroffen.

Wij bepleiten het aanbrengen van een helder beeld van de samenhang tussen de bestaande medezeggenschap van de personeelsgeleding en de zeggenschap van leraren als beroepsbeoefenaren.

2. Met de werkgever-werknemer-relatie als gegeven, wordt de instructiemogelijkheid van de leidinggevende nu formeel begrensd door de basisprincipes van goed leraarschap (als onderdeel van een professionele standaard, waarin de algemeen aanvaarde normen van verantwoord leraarschap zijn opgenomen). Wij voorzien situaties waarin verschillende percepties gaan bestaan over wat prevaleert: de instructiebevoegdheid van de leidinggevende of de professionele verantwoordelijkheid van de leraar. Er is sprake van wettelijk geregelde en algemeen erkende verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag en de schoolleiding als het gaat

om de wijze waarop het onderwijs tot uitvoering wordt gebracht. Tot hoever reiken de professionele kaders van de leraren (of zelfs van een individuele leraar)?

Wij bepleiten een heldere afbakening van verantwoordelijkheden met een steviger basis in de wetgeving, ter voorkoming van langlopende en periodiek oplopende discussies.

De arbeidsvoorwaardelijke gevolgen

3. Wanneer een leraar niet voldoet aan de (her-)registratie-eisen, zien wij in het wetsvoorstel de ruimte aanwezig om de niet-geherregistreerde leraar onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde leraar te laten werken. Hij verliest dan zijn zelfstandige verantwoordelijkheid, maar kan taken verrichten onder verantwoordelijkheid van registerleraren. Wij zien zo'n constructie uitsluitend als een noodoplossing en bepleiten allereerst duidelijkheid in de wetgeving over in welke hoedanigheid de niet langer geregistreerde leraar wel of niet werkzaam kan blijven. Wij begrijpen uit de memorie van toelichting dat zich dit niet kan voordoen vóór 1-1-2021.

Wij pleiten ervoor om tijdig (d.w.z. meteen aan het begin van het herregistratietijdvak 2017-2021) voor onverhoopte situaties oplossingsmodellen te presenteren waarbij ontslag een reële variant is.

4. Er lijken op grond van het wetsvoorstel geen gevolgen verbonden te worden aan het door een leraar niet verstrekken van alle relevante gegevens uit het register over zijn of haar bekwaamheidsonderhoud aan het bevoegd gezag. Dit zou kunnen betekenen dat het bevoegd gezag geen ander bewijsmateriaal onder ogen krijgt over het bekwaamheidsonderhoud als geheel, dan een bewijs van (her-)registratie als registerleraar eenmaal per 4 jaar. Wij zouden dit een belemmering vinden om tot zorgvuldige, mede op de onderwijskwaliteit gerichte cyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken te kunnen komen.

Onverhoopt zou de werkgever ook genoodzaakt kunnen zijn om een voorziening voor het bijhouden van bekwaamheidsdossiers in stand te houden als basis voor de gesprekscyclus. Uiteraard is het dan de rol van de leraar als werknemer om zijn professionaliseringsactiviteiten ook daar bij te houden. Dit lijkt ons geen efficiënte werkwijze.

Wij pleiten ervoor dat in de relatie werkgever-werknemer continu één volledig beeld beschikbaar is van het bekwaamheidsonderhoud of anders ten minste van die onderdelen ervan die ten grondslag hebben gelegen aan het besluit van de registerautoriteit tot registratie c.q. herregistratie. Het materiaal dat de leraar vrijgeeft uit zijn portfolio in het lerarenregister dient bovendien in een vorm beschikbaar te komen die optimaal aansluit bij het gebruik op scholen van digitale kwaliteitssystemen en bekwaamheidsdossiers.

Anders- en tijdelijk bevoegden

5. Het lijkt ons mogelijk om een compartiment in het register aan te brengen waarin anders- en tijdelijk bevoegden worden ingeschreven (waarbij ingeschreven niet hetzelfde hoeft te zijn als geregistreerd). Daardoor wordt voorkomen dat zij door ouders, leerlingen en het publiek worden beschouwd als werknemers die niet aan kwaliteitseisen voldoen. Voor deze groep zijn het factoren als lopende opleidingstrajecten en aanwezige begeleiding die de kwaliteit van de beroepsuitoefening borgen.

De uitvoeringslast

6. Het bevoegd gezag moet zich ervan vergewissen dat zijn leraren staan ingeschreven in het lerarenregister. Afhankelijk van de vereiste intensiteit van die verplichting kan dit een controlelast opleveren en daardoor ook een kostenpost.

Wij pleiten voor een slimme administratieve oplossing in de sfeer van gegevenslevering, waarbij de evt. kosten van de aanpassing van personeelsinformatiesystemen voor rekening van de overheid wordt genomen.

7. In het wettelijk kader komt de verplichting te vervallen om voor elke leraar een bekwaamheidsdossier bij te houden. Zoals hierboven aangegeven, wil dat nog niet zeggen dat met het vervallen van die verplichting ook de noodzaak voor het bevoegd gezag wordt weggenomen om bekwaamheidsdossiers te faciliteren voor zijn werknemers. Maar zelfs mocht dit zo zijn, dan zijn er nog kosten waarmee blijkens de memorie van toelichting geen rekening lijkt te zijn gehouden, namelijk die:

- a. van het instandhouden van bekwaamheidsdossiers tijdens een realistische overgangperiode van tenminste 1 jaar na 1-1-2017 waarin gegevens gaandeweg door de leraren zullen worden overgebracht van een schooleigen systeem naar het lerarenregister;
- b. i.v.m. de noodzaak om het schooleigen systeem van bekwaamheidsdossiers te blijven hanteren voor ten minste onderwijsondersteunend personeel;
- c. i.v.m. de noodzaak voor het bevoegd gezag om de gesprekscyclus en de onderliggende documentatie inzake bekwaamheidsonderhoud te blijven administreren.

Wij pleiten voor een meer passende becijfering en daaruit volgende bekostiging.